

Тому вчителі, психологи, юристи, правоохоронці закликають всіх не підтримувати булінг як явище, ніколи не мовчати та не ставати «мовчазними свідками», коли когось кривдять, бо наше суспільство має розвиватися на дружніх засадах поваги до честі та гідності особи, готовності допомогти та підтримати у важкий період. З січня 2019 року почав діяти Закон щодо протидії булінгу. Згідно з ним, будь-яке психологічне, фізичне, економічне чи сексуальне насильство, зокрема із застосуванням електронних комунікацій, карається штрафами.

Таким чином, треба відзначити, що останнім часом ставлення до жорстокості в школі, в освітніх установах, товариствах розвинених країн стало значно серйознішим. Широко застосовуються профілактичні програми булінгу. Одним із завдань школи та ЗВО є виявлення та запобігання злущанню та його своєчасна профілактика у координації з вчителями, шкільним психологом, батьками та правоохоронними органами.

Список бібліографічних посилань

1. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/sites/unicef.org.ukraine/files/2020-02/bullying3.pdf> (дата звернення: 19.02.2022).
2. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/protidiya-bulingu> (дата звернення: 19.02.2022).
3. Лалак Н. В. Булінг в освітньому середовищі сучасного закладу загальної середньої освіти: теоретичний аспект. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія "Педагогіка та психологія"* : збірник наукових праць. Мукачево: МДУ, 2019. Випуск 1(9). - С. 34-35.
4. Сорочан, Д. А. Булінг: поняття, історія існування, характеристика. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 6. - С. 12-19.
5. URL: <https://yur-gazeta.com/golovna/bulling-vidi-vidpovidalnist-protidiya.html> (дата звернення: 19.02.2022).

Одержано 20.02.2023

УДК 159.9.07

Поліна Олександрівна РОГ,

здобувач вищої освіти факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ

ДЕВІАНТНА ПОВЕДІНКА ПІДЛІТКІВ: ПРИЧИНИ ТА ПРОФІЛАКТИКА

Описані форми девіантної поведінки. Зазначений перелік причин девіантної поведінки.

Ключові слова: девіантна поведінка, негативні девіації, причини девіантної поведінки, діти.

Соціальні норми поведінки необхідно дотримуватися всім членам сучасного суспільства. Іноді деяким людям властиво виходити за встановлені межі, демонструючи поведінку, яка відхиляється від норм або девіантну поведінку, що суперечить прийнятим правилам і нормам. Поведінка, що не вкладається в рамки розуміння більшості людей, називається девіантною. До такої поведінки не відносяться звичайні дії середньостатистичного громадянина, адже вони не викликають нерозуміння, шок, подив, страх, ворожість з боку звичайних громадян. Девіантна поведінка поділяється на два типи, так, розрізняють позитивну і негативну девіантну поведінку [1].

Нестандартна поведінка, що виходить за рамки правил, характеризує юнацький максималізм. Дітям складно приборкати гормональний вибух, що відбувається в організмі в період зростання. Часто вибір деяких підлітків стає цілковитою суперечністю встановлених дорослими людьми правилами. Часто це приносить проблеми як фізичного, так і психічного характеру [2]. У складний підлітковий період типовими проявами девіантної поведінки є дії, які викликають осуд дорослих, наносять шкоду підлітку і оточуючим його людям, стають причиною частих конфліктів з друзями і близькими, сприяють зниженню успішності в школі, можуть розвивати фобії і різноманітні страхи, знижують самооцінку і породжують комплекси.

Негативні девіації поведінки пов'язані з тим, що особистість не засвоює позитивного соціального досвіду, не може адаптуватися до моральних цінностей і норм поведінки, які відповідають вимогам суспільства, хоча й може досить добре знати ці норми.

Девіантна поведінка може проявлятися в різних формах: агресія; аутоагресія, суїцидальна поведінка; зловживання речовинами, які викликають порушення психічної діяльності (алкоголізм, наркоманія, токсикоманія).

На жаль, вчені не можуть точно визначити коло причин, які провокують девіантну поведінку. Їх приблизний перелік виглядає наступним чином:

- неузгодженість поставлених цілей з доступними засобами, які можуть бути використані для їх досягнення;
- пристрасть до алкоголю і наркотиків, погіршення генетичного фонду та інші соціальні патології;
- психічні захворювання різного характеру;
- відсутність чіткої мотивації, яка дозволяла б точно визначити адекватні дії для конкретної ситуації;
- збройні конфлікти, техногенні катастрофи і природні катаклізми, які порушують людську психіку.

Отже, молодь найбільш схильна до різних проявів негативної девіантної поведінки, оскільки саме в цей віковий період відбувається становлення власного Я, яке не співпадає з тим соціальним статусом, на якому знаходиться молода людина, що призводить до опору чи то активного (злочинність), чи то навпаки пасивного (алкоголізм, наркоманія).

Найбільш поширеним та дієвим засобом боротьби з девіантною поведінкою є соціальна профілактика, яка виступає як засіб попередження негативних проявів девіантної поведінки, та орієнтуватися не на заборону тих чи інших небезпечних дій, а на їх переорієнтацію у суспільно-позитивні форми взаємодії у суспільстві, на формування здорового, як духовно, так і фізично майбутнього покоління.

Список бібліографічних посилань

1. Вольнова Л.М. Профілактика девіантної поведінки підлітків: навч.-метод. посібник до спецкурсу «Психологія девіацій» для студентів спеціальності «Соціальна педагогіка» у двох частинах. Київ : 2016.
2. Пиголенко І.В., Билименко Ю.В. Профілактика девіантної поведінки серед молоді як превентивна міра люмпенізації суспільства. *ВІСНИК НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. Випуск 3.11.2011

Одержано 20.02.2023

УДК [159.9:343.54](477)

Валерія Ігорівна ШКАРУПА,

здобувач вищої освіти факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ;

Анастасія Олександрівна ВОРОБЙОВА,

здобувач вищої освіти факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ

КІБЕРБУЛІНГ ЯК ФОРМА ЗДІЙСНЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО НАСИЛЬСТВА В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ

Показано, що однією з форм психологічного насильства в інформаційному просторі є кібербулінг. Кінцевою метою кібербулінгу є встановлення влади одного з членів соціуму над іншим, який є слабшим; визначено прийоми здійснення кібербулінгу.

Ключові слова: *насильство, психологічне насильство, булінг, кібербулінг.*

Останніми роками відбувається стрімкий розвиток та поширення використання сайтів соціальних мереж (SNS), які, з одного боку, надають платформу для спілкування людей у всьому світі, надають можливість об'єднатися за інтересами, створити співтовариства, з іншого боку, соціальні мережі надають можливість для розповсюдження кібербулінгу на своїх платформах.